

Україна у фокусі

17 – 23 грудня

2012 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>4</i>
<i>Політичні інституції.</i>	
<i>Візит, що не відбувся: зовнішня безвекторність.....</i>	<i>4</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

17
грудня

Саміт Україна-ЄС відбудеться 25 лютого 2013 року в Брюсселі. Цю дату в телефонній розмові з президентом Європейської комісії Жозе Мануелем Баррозу погодив Віктор Янукович. Як відомо, саміт, який зазвичай проводять щороку, цього року перенесли кілька разів через різні причини.

18
грудня

Офіційний візит Віктора Януковича до Москви та його зустріч із російським президентом Володимиром Путіним скасовано. Під час сьогоднішньої зустрічі президенти мали обговорити вироблення механізму взаємодії України з Митним союзом Росії, Білорусі та Казахстану. Помічник Володимира Путіна Юрій Ушаков повідомив, що зустріч президентів перенесли через необхідність доопрацювати документи.

20
грудня

В опозиції заявляють про нову хвилю політичних репресій щодо опозиційних сил. Підставою для такої заяви стала низка фактів, зокрема розслідування джерел фінансування партії «Батьківщина», що його розпочала Генпрокуратура. «Батьківщині» закидають фінансування партії з рахунків офшорних компаній. У партії наголосили, що влада, зокрема, намагається дискредитувати й низку опозиціонерів, а саме Григорію Немирю, Олександра Турчинова, Андрія Кожем'якіна та Сергія Власенка. Якщо інформація підтвердиться, партія може бути ліквідована в судовому порядку.

Народний депутат, член парламентської фракції Партії регіонів Інна Богословська пропонує створити Тимчасову слідчу комісію для розслідування обставин участі колишнього першого віце-прем'єр-міністра Олександра Турчинова у валютних спекуляціях під час фінансової кризи 2008-2009 років. Прес-служба Партії регіонів повідомила, що саме у 2008 році бютівець став офіційним доларовим мільйонером, а мільйони гривень перевів у долари за день до початку обвалу національної валюти України.

«Батьківщина» вимагає від Генпрокуратури розслідувати справу про «вишки Бойка» – морську бурову установку, яку в березні 2011 року компанія «Чорноморнафтогаз» придбала на тендері у латвійській компанії на 150 мільйонів доларів дорожче за середньоринкову ціну. Про це повідомив народний депутат фракції «Батьківщини» Анатолій Гриценко. За його словами, латвійська сторона арештувала рахунки компанії, яка продала бурову вишку за завищеною ціною і офіційно звернулася до України з проханням забезпечити допит причетних до цієї справи, однак українські правоохоронці ігнорують ці звернення.

21
грудня

Юлія Тимошенко закликала опозиційні фракції «Батьківщина», «Свобода» та «УДАР» об'єднатися та створити опозиційну коаліцію у Верховній Раді, підписавши угоду про коаліцію. За словами експрем'єра, це буде «чи не єдина спроба за всі часи незалежності України об'єднати всі проукраїнські, демократичні сили без агресії та метушні».

Росія дала Україні півроку, аби вона визначилась з форматом співпраці з Митним союзом. Про це повідомив посол Російської федерації Михайло Зурабов. За його словами, резервного часу на роздуми в Києва вже не залишилося. Водночас дипломат запевнив, що вступ до Митного союзу не призведе до автоматичного здешевлення для України російських енергоносіїв.

II. Аналітична довідка

✓ Міжнародна політика

ВІЗИТ, ЩО НЕ ВІДБУВСЯ: ЗОВНІШНЯ БЕЗВЕКТОРНІСТЬ

Згідно з повідомленнями засобів масової інформації, 18 грудня Президент України Віктор Янукович мав відлетіти до Москви на зустріч зі своїм російським колегою Володимиром Путіним. Попри те, що порядок денний запланованої зустрічі не був відомий, оглядачі висловлювали припущення, що цього дня Янукович задекларує прагнення України приєднатися до Митного союзу або його окремих положень. Однак зустріч двох президентів так і не відбулася: її скасували того ж 18 грудня.

*Чому візит Віктора Януковича до Москви так і не відбувся?
Чи варто чекати яких-небудь зрушень у стосунках України з Росією?*

Розмова глухого з німим

Нагнітання пристрастей у ЗМІ напередодні запланованого візиту Януковича до Москви могло справити враження, що 18 грудня Україна офіційно розверне свій вектор зовнішньополітичного розвитку на схід. Утім, якщо проаналізувати обставини зустрічі, що не відбулася, та наявну інформацію, можна дійти висновку, що шансів на такий

радикальний розвиток подій було небагато. Так, цілком очевидно, що зустріч двох глав держав могла відбутися лише в разі повного узгодження позицій і документів до підписання. Зважаючи на взаємні вимоги Києва та Москви одне до одного, на цьому етапі таке узгодження видавалося дуже проблематичним.

Головна перешкода цього полягає у різному баченні можливого формату співпраці України з Митним союзом (МС) Білорусі, Казахстану та Росії: якщо російське керівництво не погоджується ні на що, окрім повної інтеграції, українська сторона не готова до формального вступу в цю організацію. Відповідно, найбільш вірогідна версія зриву зустрічі Януковича й Путіна може виглядати так: український президент міг погодитися лише на приєднання до Євразійського економічного співтовариства (ЄврАзЕС), на базі якого утворено МС. Вступ до ЄврАзЕС,

інтеграційний характер якого є досить формальним і передбачає можливість добровільного виходу будь-якої країни-члена, утім, не задовольнив би Москву, адже не гарантує подальшого приєднання до МС. Вочевидь, така неготовність українського президента пройти увесь інтеграційний шлях і стала причиною скасування візиту. На користь того, що ініціатива відмінити зустріч надійшла з російського боку, свідчить і той факт, що українські журналісти президентського пулу таки прибули до Москви 18 грудня, готуючись висвітлити зустріч глав держав.

Обманути всіх

Водночас навіть відсутність події дала багато приводів для роздумів щодо природи зовнішньої політики українського керівництва. Поведінка українського президента і з Росією, і з Європейським Союзом (ЄС) вказує на те, що він будує свої відносини з ними навколо єдиного пріоритету: збереження влади на невизначений термін. Тому можливість співпраці з МС розглядається не з позицій отримання потенційних вигод від економічної інтеграції зі своїми сусідами на півночі й сході, а як засіб наситити державні фінансові потоки завдяки нижчій ціні на російській газ і – відповідно – зменшенню бюджетних витрат. Співпраця з ЄС, натомість, має для Януковича дещо іншу цінність: зовнішня легітимація власного режиму та отримання електоральних бонусів серед проєвропейської частини населення – однак так само не має нічого спільного з бажанням засвоїти європейські цінності, норми і стандарти. Причини застою на обох

фронтах можна відшукати у надто високій ціні, яку українському президентові доведеться заплатити за отримання вищезгаданих переваг: у разі інтеграції в МС вона полягає у втраті значної частки політичного й економічного суверенітету, у разі підписання Угоди про асоціацію з ЄС – у розмиванні підвалин самого авторитарного режиму, на якому тримається влада Януковича.

Перебуваючи в такому патовому стані, українське керівництво, вочевидь, обрало шлях подвійного шантажу своїх потенційних партнерів, сподіваючись, що побоювання якої-небудь сторони тісного зближення України з іншою зробить її поблажливішою до хотінь офіційного Києва. Успішність такої стратегії, втім, є дуже сумнівною і поки не дає жодних відчутних зисків Україні. Більше того, так звана «багатовекторність» української зовнішньої політики швидко перетворюється у безвекторність, адже позбавлена принципів, які

дозволяли б їй орієнтуватися на співпрацю з тими чи іншими країнами. Підміна державних інтересів особистими призводить до того, що українському керівництву важко сподіватися на справжнє партнерство з будь-яким гравцем міжнародної арени. А це загрожує в

тому числі й тим, що серйозні внутрішні потрясіння на кшталт загострення кризових явищ в економіці зроблять українську владу практично беззахисною перед вимогами своїх сусідів – передусім із півночі.

Висновки

Таким чином, нездатність Віктора Януковича й Володимира Путіна вкотре узгодити формат співпраці України з Митним союзом, вочевидь, стала головною причиною того, що їх зустріч 18 грудня не відбулася. Зважаючи на небажання українського президента поступатися часткою власного суверенітету в обмін на знижку на газ, сподіватися на будь-які зрушення в цьому питанні найближчим часом – принаймні до часу проведення саміту Україна–ЄС 25 лютого наступного року – не доводиться. Поза тим, беручи до увагу відсутність будь-яких принципів зовнішньої політики українського керівництва, окрім інтересу збереження влади, самотність України на міжнародній арені може з часом зробити її куди більш вразливою до побажань Москви.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук